

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ МІЖНРОДНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ

Овчарова Т.М., Овчарова М.С.

Сучасна тенденція розвитку світової економіки є інтеграція, як всеохоплюючий процес вона виливається у глобалізацію. Наочним фактором, який здійснює колосальний вплив на світове господарство, являються транснаціональні корпорації (ТНК) – особливий вид корпорації, що переросла національні рамки та здійснює свою діяльність на світовому ринку через свої закордонні філіали та дочірні підприємства.

На сьогоднішній день у світі налічується приблизно 64 тис. материнських ТНК, яким підпорядковано приблизно 830 тис. дочірніх компаній та відділів, на них працюють приблизно 73 млн. чоловік. ТНК контролюють $\frac{3}{4}$ світового ринку товарів та послуг та більше 50% усіх закордонних інвестицій, приблизно $\frac{1}{2}$ світового промислового виробництва, приблизно $\frac{4}{5}$ всіх існуючих в світі патентів, ліцензій та ноу-хау.

Вищенаведені дані є доказом беззаперечного успіху функціонування ТНК, які досягаються такими особливостями:

- Виробничі закордонні філіали і дочірні компанії створюються у вигляді збиральних підприємств чи підприємств з повним виробничим циклом.. Збиральні підприємства здійснюють збір машин та обладнання з частин, які поставляються з підприємств основної компанії, і продають їх іноземним покупцям. Яскравим прикладом є виробництво ляльки Барбі: пластмаса якої виготовляється на о. Тайвань з арабської нафти, волосся – в Японії, а складається і розмальовується в Китаї.

- Ширше використовується спеціалізація і кооперація виробництва, яка забезпечує збільшення прибутку, це досягається шляхом розділення виробничих програм між зарубіжними дочірніми компаніями, підвищення їх конкурентоспроможності в результаті залучення на їх підприємства передових науково-технічних досягнень, отриманих в материнській компанії.

- Використання національних кадрів на керівних посадах в закордонних дочірніх компаніях. Ця обставина викликає

необхідність пристосування таких кадрів до методів управління, які застосовуються материнською компанією, та посилення координації їх діяльності. Прикладом може бути компанія General Motors, теперішній генеральний директор Ричард Свандо раніше займав різні посади в азіатських відділеннях, включаючи посаду директора з розвитку виробництва у Китаї, генерального директора індійського підрозділу.

- У відношеннях зі своїми зарубіжними філіалами ряд ТНК надає їм максимум самостійності, наближаючи їх до статусу незалежних фірм. Зв'язки таких філіалів з материнськими фірмами базуються на правах певної долі власності батьківської компанії в активах закордонного філіалу. При цьому материнська компанія не приділяє великої уваги контролю за діяльністю закордонного філіалу до тих пір, поки вона функціонує прибуток.

- Оскільки ТНК здійснює свою діяльність у різних країнах, то і взаємовідносини між ними можуть бути різними, оскільки корпорації мають певні обмеження у країнах розміщення філій. Для того, щоб уникнути конфліктів та досягнути компромісу, деякі ТНК розробляють глобальну стратегію і створюють центри для прийняття глобальних рішень. В даних умовах особливість управління діяльністю ТНК: їх продукція та послуги повинні відповідати ринкам і юрисдикції країн їх діяльності.

Вибір організаційної форми управління міжнародною діяльністю залежить від багатьох обставин, серед яких найвагомішими є: розмір фірми; значення і характер її зарубіжної діяльності; ступінь диверсифікації та складність продукції, що випускається; специфіка ринків приймаючих країн.

Отже, узагальнюючи все вищесказане, можна зробити висновок, що сьогодні ТНК стимулюють своєю діяльністю процес глобалізації та виконують важливу роль у функціонуванні та розвитку світової економіки. Все це досягається завдяки певним особливостям міжнародної діяльності ТНК, яка забезпечує безперервне керівництво дочірніх компаній своїми зарубіжними філіалами, і в той же час надає можливість менеджерам закордонних філіалів самостійно приймати рішення для задоволення попиту споживачів з урахуванням специфіки місцевого ринку та з законодавством приймаючої країни.